

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VRTEC

1931 **4** 1932

VSEBINA k 4. številki: Gregor Mali: Domovina govori (Pesem) — Fran Radešček: Naš kralj — Danilo Gorinšek: Moj oče (Pesem) — Vr-an: Bolečina (Pesem) — Xavier de Maistre: Mlada Sibirjanka — Venceslav Winkler: Romanje zlatega Jezuščka — Syjatoslav: Za Krimom (Pesem) — Ksaver Meško: Naš Francelj — Dr. Fr. Zbašnik: Frau Levstik — D. D.: Hči — Drobž — Uganke — Rešitve.

Slovniski in slovarski brus knjižne slovenščine. Sestavil J. Koštial. Drugi natis 1951. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. Cena za ude Din 6.—, za neude Din 8.—.

Za knjigo je najboljša ocena ta, ako je knjiga hitro razprodana. Da so vsi, ki jim je do pravilne slovenske pisave, bili prvega Brusa veseli, je dokaz, ker je tako naglo pošel. Zato je prof. J. Koštial priredil drugo izdajo, ki jo je tudi pomnožil (za 8 strani). Brus je za vsakega, ki piše in res hoče pisati pravilno, knjižica, ki mora biti nenehoma poleg Breznikovega pravopisa na pisalni mizi. Brus ni pravopis, da bi kar vsako slovensko besedo dobil v njem, Brus je brus, ki brusi rjo najbolj navadnih napak v pisavi in vezavi.

Rešitev ugank v 3. številki.

Vse tri uganke so rešili? Erman Anton, Stirn Vinko, Kregar Josip, Konjac Jakob, Vrolih France, Pavlovič Franc iz št. Vida nad Ljubljano; Dobrovolje Ana iz Verda; Barbič Mihec iz Novega mesta; Jug-Zlatica iz Studencev pri Mariboru; Lipovec Filip, Prelog Karli, Kontelj Bojan, Naglič Stanko, Jenko Stanko, Baznik Albin, Podgoršek Marjan, Peterlin Ladislav, Jenko Ivan, Cencič Ana iz Ljubljane; Turnšek Valerija, Batek Adolfina, Cocej Pavla, Jazbec Marija, Baydek Vlasta, Flis Ana, Golob Olga, Rakun Ana, Šmerc Jozefa, Zolnir Terezija, Vodopivec Ljudmila, Rom Valči, Gorjanc M., Žišar Fr., Pibrovec Dora, Čretnik Ljudmila, Srebočan Ljudmila, Gorenjak Jožica, Hriberšek Pepca, Vipotnik Anastazija, Arlič Štefka, Černelč Janja, Kolenc Irma, Stropnik Marjeta, Jezernik Frančiška, Kavčič Vida, Podjavoršek Amalija, Vetrli Marija, Roter Ana, Freitag-Vida, Kuper Zalika, Hubad Mira, Kerschbaumer Frida, Kumperger Štefka, Jager Marija, Mravljak Julijana, Knez Marija, Porle Albina, Gračner Karolina, Zlender Karolina, Kos Anica, Belej Štefanija, Bostevc Erna, Herman Stanka, Čoh Ljuba, Križnik Terezika, Trčan Bogomila, Ogrizec Ivanka, Knez Karlina in Antonija, Mravljak Antonija iz Celja; Lipko Franc iz Maribora.

Po eno uganko je rešil Večerina Rudolf iz Ljubljane.

Izreban je bil Vrolih France iz št. Vida nad Ljubljano.

Samo 1 Din stane knjižica »Sprehod po Ljubljani« pri upravi »Vrtea«, Ljubljana, Kolezijska ulica 1. — Priloži naročilu v pismu znamko za 1 Din!

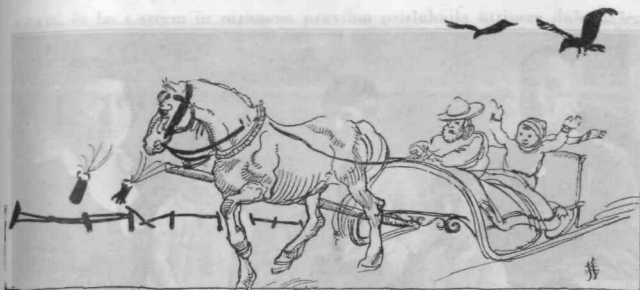
Uprava Vrtea (Ljubljana, Sv. Petra cesta 80) ima še nevezan Vrtec 1929/30 in 1930/31 po Din 14, vezan Vrtec 1922, 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30, 1930/31 in nevezan Angelček 1930/31 po Din 8 ter vezan Angelček 1925/26, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30 in 1930/31. — V Jugoslovanski knjigarni se dobe poleg navedenih še Vrtec (vezan) 1910, 1911, 1913—1917, 1921—1924; Angelček (vezan) 1895, 1906, 1908, 1912—1916, 1921, 1922, 1924.

Razpis nagrade. Kot nagrado za rešitev treh zagonetk v Vrtec razpisujemo: primerno mladinsko knjigo, kot si jo rešilec sam izbere, ali vezan Vrtec in Angelček 1922, ali vezan Vrtec in Angelček 1925/26, ali molitvenik »Pri Jezusu« (z zlato obrezo). — Nagrado pa more dobiti le en rešilec, ki ga določi žreb.

Vrtec s priložo Angelček (10 številčk) stane za leto 1951/52 Din 20. Angelček sam Din 5.

Lastnik »Pripravniki doma« v Ljubljani, Urednik in izdajatelj Vinko Lavrič, katehet v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. Rokopis in rešitve naj se pošiljajo na »Uredništvo Vrtea in Angelčka v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. — Naročnino sprejema »Uprava Vrtea in Angelčka« (Vinko Lavrič) v Ljubljani, Kolezijska ulica 1. Čekovni račun uprave ima številko 10.470.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.

1931 / VRTEC / 1932

Gregor Mali:

Domovina govori ...

Nekoč, še veš, domovina,
 nismo ljubili se še,
 kri za svobodo in vero
 se v bojih prelivala je.
 Že pred desetimi leti
 smo si pa segli v roke,
 eno smo mater ozljubili,
 njej podarili srce.

Srečna je zdaj domovina,
 v zlati svobodi žari,
 tebi, slovenska mladina,
 danes tako govori:

»Kjer je Goriška, Primorje,
 bratje in sestre žive,
 temno je tamkaj obzorje,
 v jarmu pretesnem ječe.«

Kaj jim boš dala, mladina?
 Svojo ljubezen jim daj,
 reci, da vse boš storila,
 da jih nam lakomnik vrne nazaj.

Fran Radešček:

Naš kralj.

ne 17. avgusta letos smo praznovali prvo desetletnico, odkar je stopil na prestol naš kralj Aleksander I. Kraljevsko oblast pa je vršil v imenu svojega očeta pok. kralja Petra I. Velikega, Osvoboditelja že od prvih dni svetovne vojne, ko mu je bilo komaj 26 let.

Spominjam se ga, ko se je še kot mladenič sprehajal po belgrajskih ulicah v spremstvu svojega adjutanta, včasih tudi s kakim svojim prijateljem. Ko je šolska mladina prihajala iz šole in ga spoštljivo pozdravljala, je vselej ljubeznivo odgovoril tega ali onega dečka, ga prijazno potrepljal po rami in nadaljeval svoj sprehod.

V balkanski vojni je imel poveljstvo nad prvo armado, se proslavil v kumanovski bitki in zmagoslavno vkorakal v Skoplje. Komaj so minile te vojne, že je zaplamtel nov zubelj, čigar plamen je objel skoraj ves svet. Sreča za ves naš narod je, da mu je stal v tistih težkih časih na čelu vrhovni zapovednik in vladar iz kremenitega rodu slavnih Karadžordževićev.

Združeni sovražniki so v svetovni vojni z veliko premočjo potisnili srbsko vojsko iz domovine. Svetli zgled vrhovnega zapovednika in globoka vera v končno zmago hrabre srbske vojske in njena vdanost svojemu vladarju — vse to je dalo moči narodni odpornosti, da je po strašnem trpljenju preko albanskih gora ta vojska s svojim Aleksandrom, skupno s prostovoljci Slovenci, Hrvati in Srbi, navdušeno previhrala solunska bojišča in odprla pot svobodi in zedinjenju naše velike, lepe Jugoslavije.

Zgodovina in zanamci bodo mogli pravično oceniti velike zasluge in močno osebnost našega kralja za pravilno rešitev jugoslovanskega vprašanja. Toda še so velike in hude ovire in borbe, ki jih bo mogla zmagovito nadaljevati in završiti le požrtvovalna, domoljubna mladina. V našem kralju in njegovih naslednikih bo našla požrtvovalna mladina vedno dovolj razume-

vanja, če bo s srcem in razumom pravilno prisljuhnila utripom duše našega naroda in ostala zvesta Bogu, kralju in svojemu narodu.

Nedavno sem bil v neposredni bližini našega kralja. Velika skrb se mu je zaorala v lica in mu posrebrila lase.

Otroci, ljubite svojega kralja, ki je s svojim narodom veliko pretrpel in ki tudi on vas ljubi in vam želi vso srečo, zakaj vi ste tisti, iz katerih mora nastati pod žezlom slavnih Karadžordževićev

res slobodna, velika, zadovoljna in srečna Jugoslavija!

Denilo Gerinšek:

Moj oče.

*Moj oče rije pod zemljó,
osak dan nam koplje kruh,
v obraz mu rije skrb za nas,
od nje gubáv je, suh.*

*Umazane so mu rokè,
podplute od krvi,
a če me boža, me nebo
poljublja, se mi zdí.*

*Vse lice mu je sajasto,
da se oči rosè,
a dasi je črnuhast mož
— mu zlato je srce.*

Vr-an:

Bolečina.

*Tiho, prav tiho raste večer.
Tiho, prav tiho ugaša nemir.*

*Zvezde so zlate
z neba stopile,
v kočè pod goro
se naselile.*

*Tiho, prav tiho sanjajo kočè.
Tiho, prav tiho veter se joče.*

*Zvezde so zlate
zlata natrosile,
kočè pod goro
s svèčo pokrile.*

*Tiho, prav tiho se zore bude.
Tiho, prav tiho se zbuja srce.*

*O, kočè so tesne,
kruhka v njih ni;
in oče je daleč —
v jamici spi.*

Xavier de Maistre:

Mlada Sibirjanka.

(Dalje.)

Od nekod je prišla žena z usmiljenim obrazom. Tej je povedala Praskovija, kakšno noč je prebila v gozdu. Slišali pa so to tudi drugi vaščani in vaški starosta je pregledal potni list. Vse se mu je zdelo v redu. Dobra ženska jo je povabila na svoj dom. A, glejte, ubogo dekle ni moglo vstati. Pomagati so ji morali, tako smrtno izmučena je bila. Na poti je izgubila en čevljev in videla se je bosa noga, vsa ranjena od trnja in kamenja in vsa zatekla. Sedaj so bili kar po vrsti vsi drugačni: je niso krivično obsojali, ne sumničili, ne psovali, ampak so jo pomilovali, še celo spoštovati so jo začeli.

Posadili so jo na voz in jo odpeljali k dobri ženi, pri kateri je ostala nato več dni. Usmiljen vaščan ji je dal napraviti nove čevlje in ko se je popravila, je urno nadaljevala svojo pot.

Ustavljala se je v različnih vaseh, za dalje ali manje časa, kakor je bila utrujena in kakor so jo pač sprejemali. Skušala je svojim dobrotnikom povrniti s tem, da je počedila po hiši, oprala in zašila raztrgano obleko. Svoje zgodbe ni povedala prej, dokler je niso povabili v izbo. Opazila je namreč, da so jo vedno imeli za potepuško in prevejano ptičico, ako se je takoj pri vratih dala spoznati. Ljudje so vedno pripravljene, da se upro, če jih skušate pridobiti. Morate jih ganiti, ne da bi slutili, kaj nameravate. In so potem veliko rajši usmiljeni, spoštovanja pa neradi izkazujejo. Praskovija je zato najprej prosila za košček kruha, lahko potožila, kako je utrujena in si izprosila prenočišče. Tedaj šele je povedala svoje ime in svojo povest.

Dober vtis, ki ga je naredil potni list, ako ga je pokazala, jo je napotil, da ga je pokazala vedno, kadar si je hotela pridobiti več naklonjenosti. V potnem listu je bila naznačena kot kapitanova hči in to ji je večkrat zelo prav prišlo.

Pa Praskovija tako in tako ni mogla biti velikokrat slabo sprejeta. Njeno vedenje je bilo tako, da je moglo povsod vzbuditi spoštovanje. Sama je povedala: »Predstavljajo si, da je bilo potovanje bedno, ker seveda govorim samo o nadlogah in nezgodah, a o imenitnih prenočiščih in dobri postrežbi nič ne povem.«

Med mnogimi nezgodami, ki so ji prišle na pot, jo je spravila ena v smrtno nevarnost.

Nekoga večera je obhodila že vse vaške hiše, da najde prenočišče, a povsod so jo odbili. Kar pride za njo kmet, ki jo je prej tudi odslovil, in jo povabi na svoj dom. Bil je že priletel, odurnega obraza. Praskovija je jako nerada sprejela ponudbo, toda bala se je, da drugod morda le ne dobi otepa slame, kamor bi položila glavo.

Vizbi je zagledala postarno žensko, ki se ji je še huje zagabila kakor pa stari možakar. Ta je skrbno zaprl vrata in zaloputnil tudi okna. Čudna gostiteljja ji ob prihodu nista z ničemer postregla. Praskovijo je oblila groza, ko je gledala odurna obraza starih zakoncev. Že se je kesala, da je sprejela ponudbo.

Izbo je razsvetljevala goreča smolnata trska, zasajena v stensko špranjo; v plahutajoči svetlobi je opazila, kako se stare zvite oči bliskajo, kako prodirljivo so se zasadile vanjo. Ne da bi spregovorili, so stali, vsak kakor prikovan na svoje mesto.

Tedaj je šavsnila starka z naprej molečo spodnjo čeljustjo.

»Odkod prihajaš?«

»Iz Išima, grem pa v Petrograd!«

»Oho, potem imaš seveda dosti cvenka, da si upaš na tako pot.«

»Imam samo še osemdeset bakrenih kopejk,« je plašno pripovedovala Praskovija.

»Lažeš,« je zarjula starka, »lažeš!« Kdo bo šel na tako pot, ki premore osemdeset bakrenih kopejk. Pamet, dekle!«

Praskovija se je upirala, pa ji nista verjela, le posmehovala sta se ji.

»Iz Tobolska v Petrograd z osemdesetimi kopejkami, he he, ha ha! Moj Bog, kdo bo verjell!«

Dala sta ji nekaj krompirja v oblicah in ji velela spat. Preden je stopila na peč, se je napol slekla in pustila denarnico spodaj. Hotela se je ogniti sramoti, da bi jo hudobneža preiskala. Prav rada bi bila dala vseh osemdeset kopejk, samo da bi še tisti trenutek stopila iz te kočice na plano.

Poštenjaka sta menila, da dekle že spi in sta se polglasno pogovarjala. Praskovija je napenjala ušesa:

»Mora imeti še več, ampak pri sebi. Papirnate rublje! Opazila sem trak na vratu, tam visi denarnica, ha! Tam je denar!«

Imela pa je Praskovija na traku droben sešitek iz povoščenega platna, sešitek, ki ga ni nikdar dejala raz sebe. V njem je hranila potni list.

Začela sta govoriti tišje in besede, ki jih je komaj ujela Praskovija, je niso ravno pomirile.

»Nobeden je ni videl, da je prišla k nama, niti slutili ne bodo, da se je kdaj pokazala v vasi!«

Nato sta govorila še tišje. Pripravila sta se torej na vse.

Ko si je Praskovija v domišljiji trepetaje naslikala svojo smrt, je zagledala skozi pol odprte veke staro, ki se je popenjala na peč.

Vsa trda od strahu je zajecala, nato pa jecljaje prosila in rotila krivo-usto staro, naj prizanese njenemu življenju, saj ji vendar vse da, ves denar, samo da bi ga imela. A starka, kakor da je okamenela od pohlepa, ni zinila besede, temveč je začela brodititi po njej. Preiskala je obleko, sezula

ji čevlje. Mož je prinesel luč in trdo zahteval, naj izroči, kar ima pod vratom na traku. Odprla sta ji celo pesti, a ko sta videla, da ni nič, sta se skobacala s peči in pustila Praskovijo bolj mrtvo kakor živo.

Ni mogla zaspati. Preiskava ji je ležala v kosteh, povrhu pa se je še bala, da bi je tatova ne napadla znova. Že je minulo pol noči, ko se je od spodaj gor zaslišalo dvojno smrčanje. Še v spanju sta bila strahotna. Hudozne ženske itak grdo smrčijo. A kljub strahu se je nazadnje Praskovija le pogreznila v težak sen.

K jutru se ni zbudila sama, temveč jo je poklicala starka. Praskovijo je imelo, da takoj odide, a starca sta jo pridržala in ji postregla z zajutrekom. Žensko strašilo je prineslo celo golido juhe, v kateri se je kuhalo kislo zelje in nasoljena svinjina. Dedec pa je odrinil pokrov na tla, kjer je hranil vedro kvasa, to je, piva iz rži, in ji ga je natočil poln vrč. Nekoliko pomirjena je Praskovija odkrito odgovarjala na vprašanja in tudi pripovedovala o svojem popotovanju marsikakšno dogodbico. Čudila sta se in kar požirala besede. Hotela sta celo oprati svojo nočno surovost, rekoč, da sta se le hotela prepričati sicer ob neprimernem času, če je poštena. Češ, saj dandanes je že tako malo poštenih ljudi, ko komaj sosed sosedu zaupa!

Praskovija se je poslovila od takih poštenjakovičev, ki se jim toži — po vsej pravici — za poštenjem na svetu, pa ni vedela, ali jim je res dolžna zahvale. O, kako dobro se ji je zdelo, da je bila zunaj te hiše.

Ko je pustila že nekaj vrst za seboj, jo je premagala radovednost in pogledala je v denarnico. Glejte čuda! Namesto osemdesetih kopejk, se jih je v denarnici svetilo kar sto in dvajset. Strašili sta ji darovali štirideset kopejk. Kaj takega! No, sicer pa strah ni bil preplačan.

Praskovija je rada pripovedovala o tem dogodku. Bil ji je v trden dokaz posebnega božjega varstva. Kako nagla sprememba dveh nič-vrednih duš.

Kmalu po tem strahu je zašla še v hujšo nevarnost.

Ni se še posvetilo na vzhodu mlado jutro, že je skočila Praskovija z ležišča in se napravila na pot. Komaj da se je prestopila, že so jo z dveh strani napadli psi. Spustila se je v tek in otepala s popotno palico, kar se je dalo, s čimer pa je še bolj razdražila kosmate mrcine. Eden jo je zagrabil za krilo, da se je občutno razparalo.

Tečaj se je vrgla na tla in se priporočila varuhu — Bogu.

Z grozo je čutila, kako se je mrzel smrček dotaknil njenega vratu in vohal.

»Tisti, ki me je rešil iz nevihte in v hiši starih tatov, me bo rešil tudi psov,« je mislila Praskovija takrat.

Leto pa je šlo naprej. Osem dni jo je v neki vasi zadržal sneg, ki se ga je naletelo toliko, da pešec ni mogel nikamor. Ko pa so cesto vprege razvozile, je odhitela junaško na daljno pot, Kje je še konec?

Vaščani so ji odsvetovali, ji pravili o nevarnostih, češ, o takem vremenu še najkrepkejši moški ne jemljejo poti pod noge. Kakšna težava vendar, pretolči se čez ledene, zasnežene pustinje, saj zameti mnogokrat na daleč zasujejo razvoženo cesto.

A sreča je preskrbela Praskoviji spremstvo. To so bili vozovi, ki so peljali v Jekaterinburg živeča in drugih dobrih stvari za božične praznike. Vozniki so ji odstopili prostor na vozu in pridno zanjo skrbeli. A kljub skrbi dobrodušnih voznikov je morala veliko trpeti. Odeta je bila s preprogo iz spleteno slame, ki je sicer pokrivala blago. Slama pač ni ovirala mraza, ki je neusmiljeno pritiskal.

Četrty dan je bil mraz tako hud, da Praskovija ni mogla stopiti z voza. Prenesli so jo v karstvo, nekako krčmo za potnike, sredi samote. Najmanj trideset vrst naokoli ni bilo nobene naselbine. Vozniki so opazili, da ji je zmrznilo lice in so jo skrbno začeli drgniti s snegom. Vmes pa so sklenili, da je ne smejo peljati naprej. Dopovedovali so ji, da se podaja v smrtno nevarnost, če pozimi potuje brez pravega kožuha in pa v tak živ mraz, ki lahko še huje pritisne.

Bridko je zajokala. Saj vendar ni imela upanja, da bi še kdaj dobila tako ugodno priliko. Z vozniki je potovala urno, varno in prav nič težko. Cskrbnikom samotne krčme pa tudi ni bilo všeč, da bi jim bila v nadlego.

Stisnila se je v kot in se prepustila bolečini. Lahka pot in varno spremstvo do Jekaterinburga, ah, vse je šlo po vodi.

Njena žalost je ganila voznike. Zbrali so torej denar za ovčji kožuh, ki je bil takrat v Sibiriji za pet rubljev naprodaj. A kje naj v tem mrazu staknejo kožuh, ki bi bil naprodaj! Kožuh je v tem času v Sibiriji nenadomestljiv. Nekemu dekletu so ponujali sedem rubljev, pa jih je odklonila.

V taki zagati je svetoval mlad voznik, kako si lahko pomagajo.
-Posojajmo dekletu izmenoma svoje kožuhe! Vsako vrsto drug! Še boljše, jaz ji ga posodim za celo pot in potem se bomo mi vrstili med seboj!

(Dalje prihodnjič.)

Venceslav Winkler:

Romanje zlatega Jezuščka.

Legenda v treh dejanjih.

(Dalje.)

Tone, Mihec, Drejšček: Tako je. Najlejša je.

Stanko (zamišljeno): Bog ve, kje je tako zeleno drevo?

Lojze: I kje! Tam zunaj jih je polno.

France: Na kmetih.

Tone: No ja, na kmetih.

France: Seveda, kako bi bila drugod. Prava drevesa so samo tam zunaj. Lepo mora biti tam.

Peter: Saj ste tam doma, boš že vedel, kako je.

France: Kdaj smo že bili tam! Mislim, da sem že vse pozabil.

Peter: Jaz sem bil lani. Nič mi ni bilo všeč. Same rože in trava. Pa njive in gozdovi. Strojev nimajo nikjer nič.

Lojze: Kaj stroji! Samo, da so rože.

Peter: Tudi rož se hitro naješ.

France: Vendar mora biti lepo. Tako kot je v knjigah pisano. Lepa bela cesta, ob straneh drevje. Potem zeleni travniki in rože in njive z žitom. Potem vas s hišami, ki imajo rdečo streho in zelene oknice. Pa studenec sredi vasi.

Peter (zamolklo): Saj tako približno je. Samo ljudje, ljudje...

France: Ljudje so dobri. Saj morajo biti dobri, če v takih lepih krajih živijo.

Tone: Ljudje pa že niso dobri. Z bičem te naženejo, če odtrgaš kako rožo.

France: Tudi oni imajo radi rože.

Lojze: Ko bi šli tja!

Peter: Saj ste tam doma, kar pojdite!

Lojze: Ne, Peter, ko bi šli vsi. Za en dan. Zjutraj bi šli, zvečer pa bi se vrnili.

Peter: Zjutraj moram raznašati časopise.

Tone: Jaz tudi. Zjutraj ni časa.

Drejček: Pa saj je tudi tukaj lepo. Samo znati je treba.

France: Lepo je že, ampak rož ni in polja in travnikov.

Mihec: Pa mora biti res lepo takole poleti v takih krajih.

Peter: Še ti začni!

Mihec: Saj nisem nič rekel. Ampak orglice zmeraj pojejo v takih krajih, kjer solnčece sije. Pa ne bom več igral.

Peter: Kakor hočeš. Bomo pa samo peli.

Mihec: Kričali. Saj ne znate več peti.

Peter (jezno): Dobro, bomo pa kričali. Glavno je, da se nekaj sliši. Bomo pa kričali.

Mihec: Jaz bom šel pa po svetu.

Tone: Kam pojdeš, revež?

Mihec (vstane): Po svetu. France je pravil, da je tam zunaj lepo. Zakaj bi ne šel pogledat. Saj ni daleč. Veste, tam zunaj bom lahko zaigral. Vse bo vriskalo, tako bodo pele orglice.

Peter: Nikamor ne pojdeš!

Mihec: Saj nisi moj oče, da bi mi ukazoval. In še oče bi mi ne branil. Pojdem.

Drejček, Tone, Peter (ga obstopijo): Nikamor!

Mihec (jih odrine): Kdo bo ukazoval? (Skoči na sredo odra.) Pojdem in pojdem. Kdo bo šel z menoj?

Tone: Nikogar ni.

Lojze: Jaz grem!

France: In jaz tudi!

Peter: Sami jokavci bodo šli. To bo lepa družba!

Mirko: Vsi pojdemo. Janez tudi, Stanko tudi, jaz tudi. Tako bo prav.

Mihec: To bo lepo! Juhuhu! (Zavriska in zaigra na orglice.)

Peter (zamahne zaničljivo z roko): Otroci! (Jim obrne hrbet.)

France: Kakšni otroci?

Peter: Otroci ste. Kaj se jeziš? Poprej niste imeli korajže. Ali se bomo zdaj topli? (Obe gruči se strneta. Na levi strani Peter s Tonetom in Drejčtom, na drugi strani France, Lojze, Mirko, Janez in Stanko. Mihec stoji nekoliko zadaj med obema gručama, igra na orglice in poskakuje.)

Lojze: Toplji se ne bomo. Se res ne izplača.

Tone: Pa če bi se radi, smo pripravljeni. Čeprav je vas več.

France: Nikoli se nisimo in tudi danes se ne bomo. Ven pa pojdemo in Mihec bo šel z nami.

Mihec (neha igrati): Seveda. Kar korajžo.

(Boris in Drago prideta iz ozadja.)

Boris: Oho, tukaj je pa lepo! Tukaj se pa tepejo.

Drago: Le počakaj, bova videla. (Se ustavita. Medtem vsi spustijo palice in se obrnejo k njima.)

Peter: Kaj bosta videla? Kaj mislita, da je tukaj cirkus?

Boris: Saj se tepete!

Tone: Kdo vaju je pa klical? Naprej ali pa nazaj. Tukaj je naša cesta.

Vsi: Tako je! Naša cesta!

Drago: Lažete! Kje pa je to zapisano?

France: Pusti pisarije! Naprej pojdi, da se bomo lahko pogovarjali.

Boris: Nič! Nalašč ostaneva tukaj. Ravno tukaj na sredi se bova ustavila.
Tukaj bova ostala.

Drago: Ravno na sredi.

Tone: Na sredo mi pljuvamo. Proč! (Vzdigne palico.)

Lojze (stopi k njemu): Ne tepi! Saj bosta šla tudi tako.

Boris: Ne bova šla. Prav tako pravico imava kot vi. Še večjo. Naš oče je bogat.

Peter: Pa če bi imel tudi zlato hišo, vaju še zmeraj lahko zapodimo.

Drago: Očetu bom povedal.

Boris: Le kaj se kregate. Lepo naprej se igrajte, midva bova pa gledala.

Mirko: Mi se ne igramo.

Boris: Saj ste se topli. Kar naprej dajte, bova videla, kdo bo zmagal.

Peter: Ali bi rada gledala? Kaj mislita, da smo komedijantarji? Kadar se mi stepemo, se stepemo zares.

Drago: Kako pa je to?

France: Tako, da boli. Kako bi bilo drugače?

Boris: Pa se dajte zares.

Tone: Prav zares sta neumna. Kaj pa iščeta pri nas.

Drago: Nič.

Tone: Zato pa pojdita. Ali pa mi pojdemo.

Boris: Kar pojdite! Midva ostaneva.

Peter (pljune v roke): Dajmo jih!

Tone: Tako je! Le po njih!

France: Proč z naše ceste!

Vsi: Proč z naše ceste! Dajte jih! Proč! Proč! (Vse se drenja okoli Borisa in Draga. Palice dvigujejo in kriče vsevprek.)

Drago: Očetu povem! (Se umikata proti ozadju. Gruča gre za njima in kriči.)

Tone: Proč z naše ceste! Proč!

Peter: Tukaj smo mi doma!

Mihec (poskakuje in igra na orglice).

Lojze: Samo ne tepite! Pustite ju, da odideta.

Peter: Saj že gresta! (Zmeda, krik, nekdo joka.)

Gospod Frenk (se prikaže v ozadju): Kaj pa je to?

Boris in Drago (skočita k njemu): Ata! Ata! Toplji so naju.

Peter (predrzno): Nikogar nismo toplji.

Gospod Frenk: Pobalini beraški! V prisilno delavnico vas bom spravil, da boste dali mir poštenim ljudem. Sram vas bodi! (Fantje se počasi umikajo in navidezno malomarno sedajo na svoja mesta.)

Boris: Smejejo se, ata!

Gospod Frenk: Bom videl, če se bodo dolgo smejali. Čas je že, da se ta sodrga ukroti. Policaja bom poslal nad nje, potem bodo mirovali.

Pojdimo! (Odide z Dragom in Borisem.)

Peter (počasi vstane): Kaj pa zdaj? Če pride res policaj?

Lojze: Saj gremo proč.

Peter: Kam?

Lojze: Proč. Na kmete. Tja, kjer so bele ceste in travniki in zelena drevesa.

Tone: Saj res, tam ni policaja.

France: Tam je lepo. Ampak lačni bomo.

Mihec: V gozdovih so jagode. Kruha pa tudi doma nimamo.

Peter: In kdo ve za pot?

Lojze: Saj res, kdo nas bo vodil, na to smo pozabili.

Ježušček (počasi iz ozadja): Jaz vam bom vodil, jaz vam bom pokazal pot. Vsi (se začudijo): Ti? Kdo pa si?

Peter (stopi bliže): Kdo si?

Ježušček: Vaš bratec. Povsod sem doma. Dobro vem, kje je lepo. Peljal vas bom, kamor boste hoteli.

Tone: Če nas boš varal...

Ježušček: Ne bojte se. Vem za lepe kraje. Vem tudi za grde. Vodil vas bom samo mimo lepih. Samo palice vzemite s seboj, da bomo vsi enaki, vsi romarji. (Ježušček je oblečen kot ostali dečki, samo haljo ima ogrnjeno preko ramen.)

France: Saj imamo palice.

Ježušček: In kam hočete, da bi šli?

France: Tja, kjer so travniki in gozdovi in drugačen zrak kot tukaj. In rože morajo biti.

Lojze: Tam bomo za večno ostali.

Ježušček: Za večno, pravite?

Lojze: Za večno. Pelji nas kam, da se nam ne bo treba vrniti.

Ježušček: V take kraje vas bom povedel, da boste zadovoljni.

Peter: Samo proč iz Tesne ulice, proč od gospoda Frenka!

Ježušček: Pustite gospoda Frenka. Vsakdo zna biti gospod, malokdo hlapec.

Tone: Kdo pa si ti?

Ježušček: Spoznali me boste, ko pridemo do konca.

Mihec: Pojdimo, pojdimo!

Ježušček: Ali ste pripravljeni?

Vsi: Pripravljeni, pripravljeni!

Ježušček (ulica se nenadoma zasveti v močni luči. Vsi za hip osupnejo.

Ježušček dvigne roko): Za menoj, če ste pripravljeni! Šli bomo po skalah in hribih, toda lepo bo. Na koncu pride najlepše. (Luč ugasne.

Ježušček se obrne in odide počasi v ozadje. Dečki se spogledajo, nato gredo eden za drugim molče za njim. Ko vsi odidejo, nastane počasi tema. Nekaj časa oder prazen, nato prihiti gospod Frenk s sinovoma.)

Boris: Ni jih več, ata!

Drago: Odšli so!

Gospod Frenk: Kam?

Boris: Saj sem rekel, da so bili tisti!

Drago: Lahko jih še dohitimo!

Gospod Frenk: Naprej! (Hitro v ozadje.)

(Zastor hitro pade.)

(Nadaljevanje.)

Sojatoslav:

Za Krimom.

*Za Krimom, za Krimom na severni strani
blestijo se dvorci v veseli Ljubljani.*

*Za Krimom, za Krimom so bele gore,
čez gore se smejejo v tuj svet ceste.*

*Za Krimom, za Krimom je veliki svet
brez zime, brez burje, ves v coetje odet.*

*Po naših nam hribih pa zdravje zori,
več vredno kot dvorci in tuje poti!*

Naš Francelj.

Ah, za pokoro mi je, ta naš Francelj! Za pokoro proti svoji volji. Zakaj hudoben ni, dobro vzgojen, pridne starše ima. Toda nemiren, nemiren! Pravi migljec. — Je pa migljec majhen klopotec, brez macljekov, kladivec, in brez deščice, ob katero na klopotcu macljeki udarjajo. Torej prav majhen, prav lahek, pa ga vsaka sapica suče, vsak vetre mu peresa vrti. Tako je vedno nemiren.

Takšen je naš Francelj. Rojen med Nemei v Labodski dolini na Koroškem. Na »mann« se mu končuje ime, znamenje nemškega porekla. Ko je prišel s starši sem, ni znal slovenski. Zdaj ne zna več nemški, le kako zelo navadno besedo še.

Starši zelo skrbijo zanj, njih edinec je. Niso bogati, a že ko je začel v šolo hoditi, je bil zmerom čedno oblečen. Zdaj so časi hujši, vendar se vidi, da doma zelo gledajo nanj, da ne hodi zanemarjen okoli.

Je silno priljuden. Od začetka mi je večkrat pripovedoval, kaj so doma delali, kaj govorili. Tako nekoč: »Mati so rekli: Kako le to, da te gospod tako radi imajo, ko si pa tako siten?« — »Siten res včasih si,

Francelj.« jaz na to. A Francelj se samo nedolžno smehlja.

Še ko je sedel med najmanjšimi, mu je mati zbolela. Odpeljali so jo v bolnišnico v Slovenjgradec. Oče, še mlad, tesar, je moral delati tedaj pač tem pridneje.

Pa mi je Francelj v šoli zaupal: »Ob petih vstanem« — pozimi je bilo — »zakurim in nama z očetom kuham zajtrk.« — »Ti kuhaš?« sem ga nevrno pogledal. — »Jaz, jaz!« — In so mu žive črne oči gledale tako pogumno in odkritosrčno, da nisem nič več dvomil. — »Tedaj si pa res junak! Le lepo pomagaj očetu, da mati ozdravijo in se vrnejo. Ali moliš kaj za njih?« — »Vsak večer.« — V očeh so mu zalesketale solze.

Včasih mi prinese v šolo jabolko ali hruško.

»Kar obdrži, Francelj. Saj jih sami nimate.«

»Pasem Gabrovnikove krave in našo zraven na Gabrovnikovem travniku. Pa jih dobim.«

Je že v klopi, da mu ne bi mogel vrniti.

Ministrant je. Pride sicer samo ob nedeljah, daleč ima v cerkev. Je pri oltarju isti migljec. Pa ga včasih oštejem: »Francelj, vsaj v cerkvi bodi miren!« — »Da, da!« mi obljublja ves v ognju. In me gleda tako vdano in zaupno, da bi prisegel: »Nikoli več se ne bo po cerkvi oziral, ne po kolenih sem in tja mezil, ne si dolgih las s tako silo nazaj gladil, kadar mu čisto doli na oči padajo.«

A je prihodnjo nedeljo isti nemirnež, ki je bil.

Včasih mora ob sobotah, ko imamo krščanski nauk, iti ven stati. Tudi s šibo jih dobi kdaj po rokah. Tedaj pride drugi dan, v nedeljo, nekoliko pobit v zakristijo, že eno uro pred sv. mašo. Pa boječe, v dvomih in omahovaje, se mi li naj približa ali ne, stopa proti meni in mi poljubi roko. Mati ga doma tako uči, Njegov tovariš strežnik, ki je v šoli vedno vzorno miren, tega nikoli ne stori. In me gleda z velikimi, sevajočimi očmi tako vdano in zaupno, da si mislim: »Kaj se hoče s takimle Franceljnom? Dober mu mora človek biti!«

Ko vidi, da nisem več hud, mu obraz v veselju kar žari. Pa si s tako vnemo oblači rdečo strežniško obleko, kakor bi se bal, da mu morda vendarle še porečem: »Ne boš več stregel! Nisi dovolj priden!«

Res, kaj se hoče s takimle Franceljnom?

Dr. Fr. Zbašnik:

Fran Levstik.

Kdo je bil Fran Levstik? Fran Levstik je bil velik slovenski pesnik in pisatelj, zlasti pa je kot malokdo tako dobro poznal naš jezik, našo narodno govornico. A bil je tudi še nekaj drugega: bil je velik človek! Ne mislim pri tem na njegovo rast, ki je bila nekako srednja, pač pa na njegov kristalno čisti značaj, na njegovo nesebičnost, na druge njegove lepe lastnosti, ki so ga dičile in ga delale velikega. To zasluži, da se poudari! Zakaj ni vsakdo, ki je, recimo, velik talent, tudi že velik človek! —

Letos je poteklo sto let, odkar se je rodil ta veliki mož. Zagledal je luč sveta pod slamnato streho v neznatni dolenjski vasi z imenom Sp. Retje, ki leži kake pol ure od Velikih Lašč naprej proti Ribnici. Mimo te vasi me je vodila

takrat, ko sem obiskaval v Ljubljani gimnazijo, večkrat pot, bodisi, da sem odhajal z doma, bodisi, da sem se vračal domov, zakaj dolenjske železnice v tistem času še ni bilo. Nekoč, ob začetku velikih počitnic, se nas je bilo združilo več dijakov, ki smo bili iz ribniške doline ali njene sosesčine doma, pa smo jo ubrali kar peš proti domačemu kraju. Prenočevali smo v neki gostilni pod Turjakom, ker tistikrat tudi še ceste preko Pijave gorice ni bilo, drugi dan pa zopet nadaljevali pot, ki je bila za nekatere od nas preko 50 km dolga. Pa kaj je storilo to mladim nogam! Kadarkoli smo prišli v kako vas ali mimo nje, je zadonelo iz čvrstih grl: »Vre, vre, vre — mi smo Ribničanje!« No, ko smo dospeli do Retij, je bilo drugače! Eden tovarišev nas je opozoril: »Fantje, tukaj je Levstik doma!« Takrat je namreč še živel. Nas pa je hipoma minila norčavost. Z neko spoštljivostjo smo se ozrli na desno gori k tistim kočicam in molče smo korakali mimo.

Levstik se je moral že kot deček izkazati bistroumnega in nadarjenega, ker bi ga sicer ne bili dali v Ljubljano v šolo, kjer je obiskoval od l. 1844 pa do l. 1855 najprej dve leti osnovno šolo, potem pa še gimnazijo. Bil je večinoma odličnjak, mature pa menda zaradi bolehavosti ni delal. Hotel se je posvetiti duhovskemu stanu, a njegovi neprijatelji so preprečili to. Odkar je moral zapustiti semenišče, je živel zdaj tu, zdaj tam, kakor človek, ki nima doma. In on ga res ni imel. Zakaj za očetom, ki se je bil preselil nekam na Dolenjsko, ni hotel, nemara, ker je prebridko občutil, da ga je glede sebe varal v njegovih upih. In tako ga vidimo poslej večkrat v njegovem rojstnem kraju, kamor so ga gotovo vlekli spomini na srečna otroška leta in kjer mu je dobrohoten znanec izza mladih dni gostoljubno odprl vrata svoje skromne kočice. Tu je Levstik brez vsega udobja, ob preprosti kmečki hrani snoval in pisal svoja velika dela! Bil je nekaj časa tudi domači učitelj, enkrat na Dolenjskem, enkrat na Notranjskem, zanesla ga je usoda v Trst, na Dunaj, v Ljubljano, a kjer je bil, povsod je bil neumorno delaven in ves prežet od ene same silne želje, da bi koristil svojemu narodu!... Dolgo, dolgo je zaman iskal mirnega zatočišča, a nikjer ga ni našel za dalje časa, dokler ni naposled l. 1871 kot 41-leten mož vendarle dobil stalno službo v ljubljanski licejski knjižnici, ki jo je nad vse vestno opravljal prav do svoje prerane smrti l. 1887.

V tistih dolgih 17 letih, ko je bil bolj ali manj navezan na tujo milost in mu ni bilo nikjer obstanka, Levstik ni malo trpel. Uživeti se moramo v njegov položaj, da občutimo nekoliko gorje, ki je trlo tega ponosnega moža. A baš v tem, da tudi v svojih najhujših časih ni nikoli klonil in da je, ne oziraje se na levo, ne na desno, vedno hodil svojo ravno pot, se kaže vsa veličina njegovega značaja! Bolj kot beda, bolj kot glad ga je bolelo nemara to, da so imela vsa njegova prizadevanja pri njegovih rojakih tako malo uspeha. Ni jih bilo malo, ki so ga celo napadali, grdili ga, skušali ga onemogočiti. Toda tudi to bi ga še ne bilo tako razdražilo — saj tudi on svojim nasprotnikom ni prizanašal! — bolj ga je skelelo to, da se po njegovih naukih niti njegovi somišljeniki niso ravnali. Meni je nekoč na pol srdit, na pol žalosten potožil: »Potujčujetej nas s svojo pisavo najbolj naši lastni časopisi, pa naj bodo ti ali oni!«

Napak bi bilo, ako bi trdili, da se Levstik nikdar ni motil. Toda svojo zмотo je vsekdar rad priznal. To se je pokazalo tistikrat, ko se je bilo začelo prerekanje, ali naj se piše Prešern, Prešerin ali Preširen. Z vso njemu lastno vnetostjo se je zavzel za to, da naj se piše Preširen. Ko pa je pozneje pater Škrabec dokazal, da nobena od vseh teh pisav ni prava, temveč da je prav samo Prešeren in ga je nekdo precej škodoželjno vprašal:

«Kaj bo pa zdaj?», je on mirno odgovoril: «Kaj bo? Tako bomo pisali, kakor je prav — po Škrabčevu!»

Njegovo nepokvarjeno srce se je razodevalo zlasti v ljubezni, ki jo je kazal do narave. Kaj je bilo njemu bogastvo, kaj razkošje! Sredi samotnega, zelenega gozda je bil najbolj srečen! Vedno se je zavedal, da je stvarstvo zaradi tega tu, da ga občudujemo in se ga veselimo!

In potem njegova velika ljubezen do otrok! Samo človek dobrega srca ima tako rad mladino, kakor jo je imel on! V svoji zreli starosti je zahrepenel zopet po otroških srcih. Že leta 1875 se je uvrstil med »Vrtčevce«
sotrudnike in objavil v njem tiste prekrasne pesmice, ki jih znamo menda vsi na pamet, ki so po vseh čitankah in o katerih piše njegov ožji rojak, pesnik Stritar, da so nekaj posebnega. Pa tudi svojega znamenitega Krpana je po moji misli nalašč tako pisal, da se naslaja ob njem tudi mlad človek...

Da, Levstik je ljubil mladino kakor malokdo! Ali pa je mladina zaslužila to? Ne vem, če kaj posebno! Zakaj dobili so se mladi poredneži, ki so se včasih nekoliko ponorčevali z njim. Med drugim je imel Levstik v svoji službi namreč tudi ta posel, da je mlajšim in starejšim dijakom knjige izposojeval. Ni pa dal vsakemu, kar je hotel, ampak je vestno pazil na to, da je bila vsebina knjige tistemu dijaku vedno primerna. To je seveda tega in onega jezilo. Pa so se zbrali taki dijaki, da ga malo podražijo in se na ta način maščujejo. Stopil je zdaj pa zdaj kak frkovec predenj in poprosil za knjigo, ki je vedel, da je ne dobi. »Ka-aj?« je zarezal Levstik ob takih prilikah. »Gledite, da...« In res jo je predrznež hitro odkril. Dobremu Levstiku pa se še sanjalo ni, kako ga je paglavčje potegnilo. No, pa če bi se mu bilo kdaj posvetilo — kaj bi bilo potem? Lahko si mislimo, kaj. Oštel bi bil nepridiprava, kakor je zaslužil, potem bi se bil pa še sam — smejal. Zameril pa bi mu v svoji dobroti gotovo ne bil!

Levstikovo stoletnico smo Slovenci dostojno praznovali. Ob vseh teh slavnih, ki so se vršila v počastitev njegovega spomina, je imel človek občutek, kakor bi se nam bil iznova rodil. Vsekakor je med nami šele zdaj prav prodrlo spoznanje, da je bil Levstik mož, kakršnih nam Bog še mnogo daje!

D. D.:

Hči.

Marica je mlada in lepa; odkar je v mestu, tudi dosti zasluži. Oni dan je prišla v domačo vas na obisk in vse jo je občudovalo radi njene lepe obleke in gosposkega vedenja. Tisti dan pa, ko se je poslovila, si je oprtal njen oče, ubog dminar, njen kovčeg in plašč, pa vzel še njen dežnik, da nese vse to svoji imenitni hčerki na precej oddaljeno železniško postajo. Med potom sta pa srečala avto in v njem sta sedela dva gospoda, znanca lepe Marice. Povabila sta jo, da prisede, ker se tudi peljeta v mesto. Oče je stal ob strani, obložen s prtljago.

«Kdo je ta stari,» je vprašal eden izmed gospodov.

«Ah, neki delavec, ki se mi je ponudil, da mi iz prijaznosti nese prtljago,» je odgovorilo dekcle in potem... dala možu par dinarjev.

«Zahvalim. Pa zbogom!»

Avto je oddrdral. Stari mož je pa stal na cesti in vrtel klobuk v rokah. V cestni prah sta padla dinarja.

Drobiž.

Dva domača prijatelja

Nagon nekaterih domačih živali vodi tako daleč, da bi skoraj rekli: saj ta žival misli!

Letos je bil v Ameriki tako hud vročinski val, da ljudje niso mogli spati v sobah. Dve gospe sta torej spali na vrtu, ko nenadoma začujeta pošastno rožljanje strupene kače. Urno planetno pokonci in stečeta proti hiši. Rožljanje pa je pohnalo. Že sta skoraj pri hiši, ko v gospo plane njena mačka ljubljenska in jezno piha, kakor da jo hoče ugrizniti. Gospa zavrešči in se ustavi, in tudi mačka se pomiri. Kakor hitro pa hoče gospa dalje, se mačka znova besno zažene vanjo, dokler gospa res ne obstane. Tedaj pa stopi iz hiše domača hčerka z lučjo — in kaj zagledajo? Sredi steze malo pred vrati leži v klobčič zvita kača klopotača! Mačka jo je zapazila in je hotela gospo na vsak način obvarovati nesreče.

Podobno zgodbo poročajo ameriški časopisi: Sultan in Pinč sta bila velika prijatelja, ki sta se često skupaj igrala. Nekega dne pa zdrkne Pinč v staro opuščeno luknjo pri kamnolomu. Seveda je bilo kaj malo upanja, da bi ga ljudje rešili, kajti kraj je bil samoten. Sultan pa svojega tovariša ni zapustil. Vsak dan mu je del svojega živeža nosil na rob in mu ga metal v prepad. Tudi pri sosekih si je izberačil kosti in jih nosil Pinču. Kolikor mu je časa ostalo, ga je presedel ob robu jame, da ni bilo Pinču dolgočas. Tako je pretekel teden dni. Tedaj je Sultanov gospodar opazil, da pes svoje kosilo zopet nekam vleče. »Semkaj! Nazaj!« ga pokliče, a pes se ne zmeni, dasi je bil vedno zelo pokoren. Gospodar vidi, da mora biti nekaj posebnega, in stopi za psom. Ta pa mu prijazno z repom mahlja in ga res privabi na rob Pinčeve ječe. Spustili so v prepad nekega možaka, ki je Pinča rešil, pa tudi videl polno kosti, katere je Pinču nanosil njegov velikodušni prijatelj.

Skrb za lepoto narave kaže Kanada. Ima namreč nad 40 prirodnih parkov samo za ptiče, to je krajev, kjer ne smeš nobenega ptiča ujeti. Deset jih je samo ob severnem bregu Reke sv. Lovrenca, ki varujejo morske ptice.

Pes pred radiem. Neka odprava v Braziliji je imela s seboj psa, čigar gospodar je ostal v New Yorku. Nekega dne je odprava postavila radio, ker je

gospodar psa imel govor. Pes je gospodarjev glas poslušal in bil ves nesrečen, da ni mogel gospodarja najti.

Morju izročen. Neki ribič iz francoskega pristanišča Brest je v čolnu lovil ribe. Naenkrat pa je zapazil, da ga oseka žene na visoko morje. Pomagati si ne more in kmalu je 150 km daleč od obale. Štiri dni se je brez hrane in brez kapljice vode ubijal po Biskajskem zalivu, kjer ga je ugledala angleška križarka Durban in ga prepeljala v Gibraltar. Francoska vlada se je posadki Durbana zahvalila v imenu Francije.

Narobe ogenj. V Liverpoolu so poskusili premog kuriti takole: Na mrežo naloži premoga, nanj papirja, na papir pa drv. Papir užgeš, ta vname drva, drva pa segrevajo premog in mu izvablajo pline, ki gorijo. Tako torej gori premog navzdol, in daje svetel, vroč in brezdimen ogenj, ki se ni treba zanj brigati tri do pet ur.

Vsak po svoje. V afriško vasico v deželi Niasa je prišla nova zdravnica. Ljudje pa jo prosijo ne samo zdravniške pomoči, ampak naj jih reši leva, pravega ljudozreca, ki je v kratkem ubil tri ljudi. Strelnega orožja niso imeli, zdravnica tudi ne, torej kaj? Pregovori jih, da zakoljejo vola. V meso vbrizga zdravnica več doz morfija in ga da nastaviti v levje lovišče. Lev je meso hlastno požrl; morfij ga sicer ni umoril, pač pa je postal po njem tako zelo zaspan, da se ni kar nič dosti brigal za sulice, ki so mu pa vendar upihnille življenje.

V skalni ječi. Kamenarji nekega angleškega mesta so nedavno žagali veliko skalno klado, pa sredi nje naleteli na vejo prastarega drevesa. Debela je bila 4 cm, les čokoladno rjav, njena smola pa tudi okamenela kakor jantar. Veja je bila borova ali pa macesnova, njene starosti pa sploh ni mogoče določiti.

Avstralske miši. Gospa Bates (Beje) živi na Brezdrevesni planoti med Južno in Zapadno Avstralijo, kjer pomaga avstralskim domačinom, ki bivajo blizu njenega taborišča. Od tam poroča, da je priča strašni mišji nadlogi. Kakih deset let osrednja Avstralija ni imela skoraj nič dežja, letos ga je bilo dosti. Zelenje je oživelo, z njim vred pa prišla krdela miši, ki potujejo od severozahoda proti južni obali, se spotoma živijo s posetvami in divjim zelenjem, nikoli pa se ne vračajo; ko pridejo do morja, začno žreti tovarišice. Domačini jih lovijo, kuhajo in jedo; kaj bi jih ne, saj še martinčke!

Uganke, skrivalice in drugo.

Križaljka »Čitaj Vrtec«.
(Zorko Bekš, Ljubljana.)

Besede pomenijo
navpično:

1. zaliv v Jadranu, 2. mladinski list, 3. izdelovalec kipov, 4. domača žival, 6. del zidu, 7. vstavi »kapel«, 10. nožiček, 11. žito, 15. moško ime, 14. gora v zasadenem ozemlju, 16. suha zemlja, 17. zelenjava, 20. pecivo, 21. isto kot 11, 22. mesto v Sloveniji, 19. zasedeno ozemlje, 25. svetopisemska oseba, 26. otok pri Grčiji, 28. del voza, 30. padavina, 32. perutnina, 35. predplačilo, 36. osebni zaimek, 38. časomer, 39. moško ime, 51. stari oče, 41. predlog, 43. vstavi »ja«, 46. izdelovalec podob, 48. dan v tednu, 51. staro mesto v Mali Aziji, 52. močan človek, 53. glodavec, 54. svetopisemska oseba, 55. žensko ime, 56. cerkvena pesem, 63. duhovnik, 65. vstavi »em«, 66. govedo, 67. okras ušesa, 69. up, 70. veznik, 71. pritrldro, 72. sluga, 73. ima vsak človek, 75. isto kot 69, 80. vstavi »Lapad«, 83. kmetški zdravnik, 78. sirota, 85. član rodbine, 88. časovna doba, 90. plačilno sredstvo, 91. kraj v Dalvaciji, 95. pijača, 94. vstavi »kar«, 96. krvnik, 97. odtok vode, 98. zdravilna rastlina, 100. lepilo.

Besede pomenijo
vodoravno:

5. del sobe, 5. električna stla, 8. moško ime, 9. žensko ime, 10. začimba, 12. drvarjevo orodje, 15. moško ime, 18. kazalni zaimek, 20. mestov Istri, 22. osebni zaimek, 23. vstavi »ak«, 24. posoda, 27. isto kot 11. navpično, 28. rastlinska življenjska klica, 29. svetopisemska oseba, 31. žensko ime, 32. prst, 34. žensko ime, 35. svetopisem. oseba, 37. milo (hrv.), 40. zvezda, 41. zdravilna rastlina, 42. natakar, 44. žensko ime, 45. otok v Jadranu, 46. okrasstene, 47. ukrajinski oblastnik, 49. zgodaj, 50. v morje s gajoča zemlja, 52. osebni zaimek, 54. pomožni glagol, 55. vstavi »ja«, 57. vstavi »ol«, 58. predlog, 60. medmet, 61. ploskovna mera, 62. muha, 64. vino, 68. država v Ameriki, 72. denar, 74. število, 76. moško ime, 77. nevestina oprema, 78. del roke, 79. del sukne (v=), 81. Noetov sin, 85. kraj pobujenih, 84. prvi človek, 86. medmet, 87. vstavi »la«, 88. izmeček ognjenika, 89. se godi v bitki, 91. potem, 92. oče, 94. okras ženske glave, 95. denar, 98. tropična rastlina, 99. hrib pri Beogradu, 101. vstavi »ara«, 102. židovski duhovnik, 103. prometno sredstvo, 104. žensko ime.

Halo, ugankarji! V tej številki imate križaljko »Čitaj Vrtec«, v božični številki pa pride križaljka »Možiček — Božiček«. Kdor ugane pravilno obe križaljki in je izžreban, dobi zastoj »Vrtec« in »Angelika« skozi vse leto 1951/52; tako mi je rekel Zorko Bekš iz Ljubljane.

Rešilci in imena rešilcev se sprejemajo 10 dni po izidu lista.

Rešitve v 3. številki:

Novci.

② ① ①

Trikotnik.

7

Uredi jih takole:

① ② ①

2 10 3

Kjer je številka 2, ro'oži 2 novca drugega na drugega.

① ① ②

1

8 9

6 4 5

Kaj pa delajo ptičke?

Vzemi črke najprej spodaj, kjer je samo ena žica, nato na levi, kjer sta dve, potem na desni, kjer so tri žice, in končno zgoraj, kjer so štiri žice. Dobiš:

Če pa velik sneg pade, je gvišno hud mraz,
je veselje pri kraju za ptičke in za nas.

Anton Šušteršič:

Vedeževalka.

Ali sem se nekoč sméjal,
ko sem bil še dete!
To so se pri meni zbrale
neke stare tete.

»Hodi, sinko, k vedežici,
srečo ti pokažem;
véruj, te so karte srečne,
res, da ti ne lažem!

Vrzi samo sem na karto
dve, tri desetice,
pa boš videl svojo srečo,
srečo od tetice.«

Planinski:

Dušna bolešt.

Kakor ogenj, v tebi
žge in peče,
ako v sebi
dušne nimaš sreče.

Stokrat huje
kot hodalo v srcu
suje, reže, pika
dušnega boleštnika.

Zabukovec D.:

Siromak.

Po polju hodi siromak
in težke misli premišljuje:
zapravil dom, kotiček vsak
in še ljudem denar dolguje.

Kako bilo nekdanj to polje,
gozdovi, hiša, vse njegovo.
Ždaj tujec po tem polju orje,
bogato žetev spravlja svojo.

Oj, ko bi bil še enkrat mlad,
bi doma nikdar ne zapravil,
nikdar me ne bi moril glad,
doma bi vzorno gospodaril.

Planinski:

Na delo,

Odstavite se od lok in trat,
otroci veselja in iger,
minili so dnevi počitka,
na delo, kliče vas čas.

Z novimi močmi duha,
s korajžo in pogumom,
z ljubeznijo in trdno vero:
»Na delo!«